

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin COVID-19 Pandemi Sürecinde Eğitim Deneyimi

Education Experience of Selcuk University Faculty of Medicine During The COVID-19 Pandemic

Şerefnur Öztürk* (0000-0001-8986-155X:)

Nadire Ünver Doğan* (ORCID:0000-0001-5696-5547)

Ahmet Ak* (ORCID:0000-0002-9617-8772)

Zeliha Fazlıoğulları* (ORCID:0000-0002-5103-090X)

Serdar Göktas* (ORCID:0000-0001-8986-155X)

* Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Konya, Türkiye.

Sorumlu Yazar: Şerefnur Öztürk, E-Posta: serefnur@yahoo.com

Özet

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi 2001 yılında kurulmuş, 2002-2003 eğitim öğretim yılından beri tıp eğitimi vermektedir. 2015 yılından itibaren UTEAK tarafından akredite edilmiştir. Fakültemiz şu ana kadar 2008-2020 dönemleri arasında toplam 1128 mezun vermiştir. Öğrenci sayımız 2019-2020 eğitim döneminde 1278'dir.

Dünyada zaman zaman ortaya çıkan en önemli pandemilerden biri olarak, Çin'in Wuhan kentinde 2019'da ortaya çıkıp, bütün dünyaya yayılmaya başlayan COVID-19 hastalığının Dünya Sağlık Örgütü tarafından Mart 2020'de pandemi olarak ilanı ile bütün dünyada eğitim, sağlık, ekonomi ve daha pek çok alanda

Anahtar sözcükler:

Tıp Eğitimi, Uzaktan eğitim, COVID-19

Keywords:

COVID-19, Medical Education, Distance Education

Gönderilme Tarihi
Submitted: 13.07.2020
Kabul Tarihi
Accepted: 31.10.2020

ciddi değişiklikler yaşanmaya başlamıştır. SARS-CoV2 virüsünün kolay ve hızlı yayılma potansiyeli ve ciddi tablolara yol açmasından dolayı, başta izolasyon önlemleri olmak üzere tüm alanlarda ciddi önlemler alınmaya başlamıştır. Eğitim bu epideminin en çok etkilediği alanlardan biri olmuştur. Tüm fakültelerde olduğu gibi Tıp fakülteleri de bu süreçte uzaktan eğitim programlarına geçmiştir. Fakültemizdeki eğitim programı, uygulamakta olduğumuz çekirdek eğitim müfredatı korunarak, COVID-19 Pandemi süreci ile ilgili yeni donanımlar kazandıracak şekilde uygulanmıştır. Sürecin gerektirdiği uzaktan eğitim sistemi teorik ve pratik dersler, ölçme ve değerlendirme süreçlerini de içerecek şekilde yeniden düzenlenmiş ve eğitim tamamlanmıştır. Bu süreçte toplam 952 ders videosu sisteme yüklenmiş ve 56 sınav gerçekleştirilmiştir. TEBDAD önerileri ile ders

materyalleri ek döküman ve uygulama videoları ile desteklenmiştir. Yaşadığımız bu dönem eğitimde yeni açılımlar için de fırsat oluşturmuştur. Geleneksel değerleri koruyarak değişen dünya ve koşullar ile birlikte değişme ve gelişme süreci için tıp fakülteleri de yeni hedefler ve vizyonlar geliştirmelidir.

Abstract:

Selçuk University Faculty of Medicine was founded in 2001 and it has been accredited by the National Medical Education Accreditation Council since 2015. We have 1128 graduated students between 2008-2020. We have 1278 students this education year. One of the most important pandemics

Künye: Öztürk S, Ünver Doğan N, Ahmet Ak A, Fazlıoğulları Z, Göktas S. Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Covid-19 Pandemi Sürecinde Eğitim Deneyimi. Tıp Eğitimi Dnyası. 2021;20(60-1):21-26

during World history, COVID-19 pandemic which is recognized in Wuhan- China as first case report in 2019 and distributed to many countries and was reported as pandemic by World Health Organization (WHO) in 2020. Important changes were experienced in many areas such as education, health management, economics and in many other disciplines. Prevention strategies which include social distancing, usage of protective masks, hand washing, restrictions of travel and even lockdown were used to prevent spread of the disease. Education was the most affected area because of this situation. Medical faculties have been started to give distance education as other schools and this education method was also used in our faculty. Distance education was performed with a great effort to keep our core curriculum and to gain new knowledge and attitudes for COVID 19 pandemics. The distance education of our faculty included all theoretical and practical lectures and assessment and measuring of the levels of the students. During this period total 952 videos of lectures and 56 examinations were performed. Additional supportive materials and application videos were provided. This new period motivated us to develop new visions in new changing areas. Medical faculties have to develop new targets and visions with the changing World and conditions which protect traditional values of medical education.

Giriş

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi 2001 yılında kurulmuş, 2002-2003 eğitim öğretim yılından beri tıp eğitimi vermektedir. 2015 yılından itibaren UTEAK tarafından akredite edilmiştir. Fakültemiz şu ana kadar 2008-2020 dönemleri arasında toplam 1128 mezun vermiştir. Öğrenci sayımız 2019-2020 eğitim döneminde 1278'dir. 2013 yılında mezuniyet öncesi tıp eğitimi akreditasyonu için UTEAK'a başvuru yapılmış olup, 2 yıllık bir akreditasyon çalışması sonucunda, fakültemiz 1 Ocak 2015 tarihinden itibaren 6 yıllığına akredite edilmiştir (1). Fakültemizin 2018 yılı içinde akreditasyon ara değerlendirme ziyareti yapılmıştır ve 2019 yılından itibaren de yıllık gelişim raporları

TEBDAD'a iletilmektedir. Bu yıl yapılması gereken akreditasyon prosedürü için fakültemizde başvuru yapılmıştır ancak, TEBDAD tarafından COVID-19 Pandemisinin getirdiği olağanüstü koşullar dolayısı ile bu süreç bitene kadar değerlendirmelere ara verildiği bildirilmiştir.

Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi olarak misyonumuz ve vizyonumuz geniş paydaş katılımı ile belirlenmiş ve öğrencilerimizin bu misyon ve vizyonu edinmiş olarak mezun olmaları yönünde eğitimleri süresince, düzenli olarak dönem koordinatörlükleri, eğitim ile ilgili komisyon ve kurullar tarafından çalışmalar sürdürülmektedir. Misyonumuzda yer aldığı üzere mesleki bilgi ve beceri donanımı tam, etik ve ahlaki değerlere saygılı, alanında yetkin ve başarılı, meslektaşlarıyla ve hastalarla doğru iletişim ve empati kuran, insanlığa hizmet ilkesini benimsemiş, akılcı ve yenilikçi düşünen, çevresine duyarlı, sosyal, kendini geliştirebilen hekimler yetiştirmek yönünde, öğretim üyeleri ve eğitimi nitelikli, öğrencilere iyi ve doğru rehberlik verebilen, teorik ve pratiğin iyi bir şekilde harmanlandığı, verimli, yenilikçi, motivasyonu yüksek, ekip ruhuna sahip, özgün bilimsel araştırma yapabilen akademisyenlerin yetişmesine olanak sağlayacak ortam hazırlamak fakültemizin sürdürdüğü eğitim yöntemleri ile gerçekleştirilmektedir. Öğrencilerimizin ayrıca sağlık hizmeti alanında çevresi ile uyum içinde, bölgesel ve ulusal sağlık sorunlarına çözüm üreten, koruyucu hekimliği ve toplum sağlığını ön planda düşünen, hasta-hekim memnuniyeti sağlayabilen, güler yüzlü, deontolojik kuralları gözetken hekimler olması, sağlık hizmetini en iyi şekilde sunması yönünde yetişmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Pandemi Süreci Ve Deneyimlerimiz

Çin'in Wuhan kentinde ilk COVID-19 hastasının 2019'da ortaya çıkması ve Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü tarafından SARS-CoV 2 virüsünün neden olduğu COVID-19 pandemisinin ilanı ile bütün dünyada eğitim, sağlık, ekonomi ve daha pek çok alanda ciddi değişiklikler yaşanmaya başlamıştır (2-3). SARS-CoV2 virüsünün önceki

Corona virüs türlerinden daha kolay yayılıyor ve ciddi tablolar oluşturuyor olmasından dolayı virüsün ortaya çıktığı ülkeler ve yayılmaya başladığı ülkelerde, başta izolasyon önlemleri olmak üzere ciddi önlemler alınmaya başlamıştır. Eğitim bu epideminin en çok etkilediği alanlardan olmuştur (4-6). Okulların kapatılması, uzaktan eğitim programlarına geçiş hazırlıkları hızla gerçekleşmiştir. Tıp Fakülteleri bu süreçte belki de eğitim metotlarının gerekleri nedeniyle en zorlanan eğitim kurumları olmuştur.

Tıp eğitiminde usta-çırak ve rol modelliği, tıbbın ilk ortaya çıktığı çağlardan beri en önemli ve en etkin yöntemlerdendir. Ancak tıp fakültesi öğrencilerinin de hem COVID-19 enfeksiyon yayılım zincirinde yer almaması hem de enfeksiyondan zarar görmemesi için, uzaktan eğitimle eğitimlerini sürdürmeleri yönünde Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK) tarafından yapılan düzenleme ve öneriler bütün tıp fakültelerinde uygulanmaya başlanmıştır. Fakültemizde de uzaktan eğitim süreci Rektörlük koordinatörlüğünde, Selçuk Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM) alt yapı ve yeni geliştirilen olanakları kullanılmak üzere organize edilmeye başlanmıştır. Öncelikle Mezuniyet Öncesi Eğitim Komisyonu (MÖEK) ile yapılan seri toplantılarda her dönemin özelliğine uygun olarak teorik ve pratik derslerin uzaktan eğitim sistemine ne şekilde entegre edileceği yönünde çalışmalar hızla yapılmıştır. Bütün dönemlerin pandemi sonrasına kalan ders listeleri hazırlanmış, teorik ve pratik dersler gruplandırılmış ve UZEM ile ders yükü konusunda görüşmeler yapılmıştır. Uzaktan eğitim metodu bazı yönleriyle kısmen bilirse de sistemin tanıtımı, işleyiş yapısı önce genel olarak, daha sonra da süreç basamaklarına göre daha ayrıntılı olarak hızla ve yoğun bir programla hem öğretim üyelerine hem de öğrencilere tanıtılmıştır. Sistemin aksamadan yürütülebilmesi için hem UZEM tarafından hem de dekanlığımız tarafından hazırlanan eğitim videoları ve kullanım klavuzları öğretim üyeleri ve öğrencilerimiz ile paylaşılmıştır. Uzaktan eğitimde kullanılacak derslerin hazırlanmasında uyulacak kurallar ve dikkat edilmesi gereken hususlar dekanlık tarafından, UZEM ve TEBDAD önerileri de göz önüne

alınarak hazırlanmış ve öğretim üyelerine bildirilmiştir (7-17). Bu aşamada toplam 952 ders videosu dekanlık ve UZEM destek birimlerinin de yardımıyla öğretim üyeleri tarafından hazırlanarak, sisteme dahil edilmiştir. Pratik dersler TEBDAD önerilerini de uygun bir şekilde daha çok uygulama videoları ve açıklayıcı dökümanlar hazırlanarak UZEM sistemine yüklenmiştir. Hekimlik uygulamaları derslerinde de video uygulamaları ile öğrencilerimize tutum ve beceri kazandırmaya çalışılmıştır. Ders içeriklerinin hekimlik donanımlarını destekleyecek ek materyal, video, kitap ve önemli dokümanlar ile desteklenmesi yönünde çaba gösterilmiştir. Öğrencilerimizin dersleri izleme oranları takip edilerek, teknik olanağı kısıtlı olabilecek öğrenciler için çağrı yapılmış ve dekanlığımızca ihtiyaç duyan öğrencilerimize bilgisayar temin edilmiştir.

Bu sürecin en zor alanlarından biri bütün tıp fakültelerinde ölçme-değerlendirme süreci olmuştur. Teorik sınavlar yanı sıra yüz yüze sınavların da çok önemli olduğu tıp eğitiminde bu süreci en iyi şekilde yapabilmek için yine UZEM ve fakültemizin ilgili kurul ve komisyonları çok sayıda değerlendirme toplantısı gerçekleştirmiş ve pandemi koşullarına özel bu süreçte kullanılmak üzere dönem koordinatörleri ve anabilim dalları işbirliği içinde, daha doğru ve güvenilir bir ölçüm yapabilmek amacıyla, olabildiğince çok sayıda teorik soru bankaları hazırlanmış ve UZEM tarafından tıp fakültesi ihtiyaçlarına uygun sınav takvimi baş koordinatörlük, TEBAD Anabilim Dalı ve Dönem koordinatörlüklerince hazırlanarak ilan edilmiştir. Hazırlanan 56 teorik sınav yanı sıra tıp eğitimi gibi uygulamalı eğitim için şart olan pratik sınavlar için de ödevler ile değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. Anabilim dalları tarafından her bir öğrenci için hazırlanan ödevler ve ödev formatları öğrencilere UZEM üzerinden duyurulmuştur. Öğretim üyelerinin ödev değerlendirmeleri sırasında kullanacakları değerlendirme şablonu hazırlanarak anabilim dallarına gönderilmiştir. Sınavlar esnasında öğrenciler yakından izlenmiş ve yerel internet problemi veya sistemsel problemlerde birbir destek sağlanmıştır. Bu süreçte öğrencilerimizin mesleki gelişimlerini

değerlendirmek ve gözlemlemek için üç yıldan beri uyguladığımız ve bütün dönemlerdeki öğrencilerimizin gönüllü katılımı ile gerçekleşen gelişim sınavımız gelecek eğitim yılına ertelenmiştir. Pandemi dönemindeki uzaktan eğitim ile anlatılan Dönem 1 ve 2'deki derslerin tekrar edilebilmesi için Dönem 2 ve 3'ün birinci döneminde uygulanmak üzere o dönemdeki konuları içeren probleme dayalı öğrenim senaryoları yapılması planlanmıştır.

Tıp eğitimi sürecinin en önemli dönemlerinden biri olan son sınıf yani intörn doktor eğitimi sırasında da YÖK kuralları ve önerileri uygulanmıştır. Bu süreçte 26 öğrencimiz yüz yüze eğitime devam etme kararı verirken, diğer öğrencilerimiz uzaktan eğitim seçeneğini tercih etmişlerdir. Yüz yüze eğitime gönüllü olan öğrencilerimiz COVID-19 hastane önlem kuralları çerçevesinde eğitimlerine devam etmişler ve toplum sağlığı için çok önemli olan pandemi süreci yönetimi konusunda da değerli deneyimler edinmişlerdir. Uzaktan eğitimle devam eden öğrencilerimiz için özellikle semptomdan teşhise ve tedaviye yönlendirme temelinde, birinci basamak hekimlik donanımlarını artıracak özel bir destek ders programı hazırlanmış ve sunulmuştur. Pandemi sürecinde Tıp eğitiminde yaşanan en önemli sorunlar; öğrencilerle yüz yüze eğitim yapılamamasından dolayı laboratuarlarda ve hasta başında yapılması gereken pratik eğitimlerin yapılamamasından kaynaklanmıştır. Fakültemizde teorik eğitimin tamamı ve pratik eğitimin bir kısmı uzaktan eğitim olarak verilmiştir bu nedenle pratik eğitim ile ilgili hedeflerimizin bir kısmı karşılanamamıştır. Karşılanamayan hedeflerin telafisinin yapılması için Ağustos ayı için bazı telafi eğitimleri planlanmış olup, pandemi nedeniyle iptal edilmek durumunda kalmıştır. Dönem II ve III için 2020-2021 eğitim öğretim güz dönemi içerisinde online yapılacak olan Probleme Dayalı Öğrenim senaryoları ile telafi eğitimleri planlanmıştır. Bu süreçte en önemli sorunlardan birisi de ölçme değerlendiriminin online yapılması nedeniyle etkinliğinden emin olunmamasıdır. Bu nedenle, sonraki planlamalarda ölçme değerlendirmede süreç değerlendirmesinin etkili şekilde kullanılmasına karar verilmiştir.

Sonuç

Gelecek için hedefler

Aslında çok uzun olmayan ama çok yoğun yaşadığımız bu süreç, eğitimde yeni açılımlar için de vizyon geliştirmemizi sağlamıştır. Süreç gerektiği şekilde tamamlanmış ve 2019-2020 eğitim öğretim yılı sonunda, son sınıf öğrencilerimiz Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden hekimlik donanımları ile mezun olmuş ve diğer dönemlerin bir sonraki eğitim yılı için çalışmalarını sürdürülmüştür. Uzaktan eğitim sürecinde eksik kalabileceğini düşündüğümüz bazı uygulamalı alanların gelecek eğitim yılı başında ayrılacak kısa süreli dönemlerde telafi edilmesi yönünde programlar yapılmıştır.

Pandemi sürecinde, fakültemizde her sosyal ortamda olduğu gibi, sosyal mesafe, el yıkama, koruyucu ekipman kullanma alışkanlıkları yerleştirilmeye çalışılmış ve daha önce daha sık yapılan bölümler arası toplantılar, hem asistanların COVID 19 kliniklerinde çalışması, vardiya usulü çalışma, öğrencilerin olmaması gibi etkilerle daha seyrek ve gerekirse de bazı durumlarda online gerçekleştirilmiştir. Kurul ve komisyonlar da yine pandemi önlem kuralları çerçevesinde online veya sosyal izolasyon sağlayabilecek ortamlarda kontrollü katılım sağlanarak gerçekleştirilmiştir. Eğitimlerin online senkron veya asenkron olarak gerçekleştirilmesi için mevcut olanaklar kullanılmıştır. Online eğitime geçtiğimiz sırada UZEM'in teorik ve pratik dersler için Tıp Fakültesi'ne özel olmak üzere yapmış olduğu ve eğitim programımızla uyumlu düzenleme ile oldukça ağır olan ders listesi bütünüyle video çekim olarak asenkron olarak sisteme eklenmiş ve ihtiyaç duyan alanlarda daha az yük oluşturacak şekilde senkron eğitim planlamasına da yapılmıştır.

Pandeminin dinamik bir süreç olması nedeniyle Fakültemiz eğitimi açısından farklı senaryolara karşı planlamalar yapılmaktadır. Tıp Eğitiminin teorik kısımlarının, online asenkron olarak yapılabileceği ancak bu derslerin bir kısmının, eğitimlerinin, makale ve seminerlerinin senkron olarak yapılarak öğrencilere soru sorma fırsatı tanınmasının eğitim açısından önemi büyüktür. Tıp

eğitiminin pratik eğitiminin ise sadece online verilemeyeceği kişisel koruyucu ekipman ve enfeksiyon kontrol eğitim ve önlemlerinin alınarak yüz yüze eğitimin yapılması gerekmektedir. Ölçme değerlendirme de doğru yapılabilmesi için, sınavların yüz yüze yapılması ve pratik eğitim döneminde süreç değerlendirme yapılarak geçme notuna katkı sağlanması gereklidir. Enfeksiyon koruma önlemlerine sadece hastane ve fakültede değil tüm kampus alanı içerisinde (yurt, kütüphane ve yemekhane gibi) uyulması kapsamında Rektörlük makamı ile birlikte çalışılması oldukça önemlidir. Ayrıca öğrenci sağlığı ile ilgili tüm planlamaların yapılması, eğitimlerin verilmesi, kronik hastalığı olan öğrencilerin durumlarının tespiti ve onların eğitimleri ile ilgili verilecek kararlar için konu ile ilgili öğretim üyelerinden oluşan bir komisyon kurulması planlarımız arasındadır.

Globalleşen dünyamızda gelecek salgın olasılıkları da artık eğitimin gündemindedir ve eğitim yöntemlerinin tıp eğitiminde hedeflediğimiz donanımları da kazandıracak şekilde geliştirilmesi kaçınılmaz olmuştur. Tıp eğitimi uzmanları da geleneksel mesleki değerlerden ayrılmadan, değişen dünya ile birlikte ihtiyaca yönelik değişim ve gelişim sürecinin takip edilmesi yönünde yoğun çalışmalar yapmalıdır.

Kaynaklar

- 1.<http://tepdad.org.tr/akredite-egitim-programlarının-guncel-listesi> (Erişim tarihi: Temmuz 2020).
- 2.Rothan HA, Byrareddy SN. The epidemiology and pathogenesis of coronavirus disease (COVID-19) outbreak. *J Autoimmun.* 2020;109:102433. doi:10.1016/j.jaut.2020.102433
- 3.Ahn DG, Shin HJ, Kim MH, et al. Current Status of Epidemiology, Diagnosis, Therapeutics, and Vaccines for Novel Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). *J Microbiol Biotechnol.* 2020;30(3):313-324.

doi:10.4014/jmb.2003.03011

- 4.Rose S. Medical Student Education in the Time of COVID-19 [published online ahead of print, 2020 Mar 31]. *JAMA.* 2020;10.1001/jama.2020.5227. doi:10.1001/jama.2020.5227

- 5.Khurana MP. Learning under lockdown: navigating the best way to study online. *BMJ.* 2020;369:m1283. Published 2020 Apr 9. doi:10.1136/bmj.m1283

- 6.Skochelak SE, Stack SJ. Creating the Medical Schools of the Future. *Acad Med.* 2017;92(1):16-19. doi:10.1097/ACM.0000000000001160

- 7.<http://tepdad.org.tr/announcement/9> Erişim tarihi: Temmuz 2020 (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

- 8.<https://www.selcuk.edu.tr/tip/Ayrinti/7774-ders-hazirlanirken-dikkate-alinmasi-gereken> (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

- 9.<https://www.selcuk.edu.tr/tip/Ayrinti/7777-uzaktan-egitim-sss> (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

- 10.<https://www.selcuk.edu.tr/tip/Ayrinti/7778-kullanim-kilavuzlari> (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

- 11.<https://www.selcuk.edu.tr/tip/Ayrinti/7779-egitim-videosu> (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

- 12.<https://www.selcuk.edu.tr/BirimDuyuruDeta y/tip/2020-ogrencilerimizin-dikkatine-5336> (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

- 13.<https://www.selcuk.edu.tr/BirimDuyuruDeta y/tip/2020--uzaktan-egitim-destek-sorumlulari->

5231 (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

14.https://www.selcuk.edu.tr/BirimDuyuruDetay/uzaktan_egitim_uyg_ve_ars_mrkz/2020-final-ve-butunleme-sinavlari-hakkinda-bilgilendirme-5750 (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

15.https://www.selcuk.edu.tr/BirimDuyuruDetay/uzaktan_egitim_uyg_ve_ars_mrkz/2020-deneme-5253 (Erişim Tarihi: Temmuz 2020)

16.https://www.selcuk.edu.tr/ss/uzaktan_egitim_uyg_ve_ars_mrkz (Erişim tarihi: Temmuz 2020)

17.https://www.selcuk.edu.tr/BirimDuyuruDetay/uzaktan_egitim_uyg_ve_ars_mrkz/2020-ortak-zorunlu-derslerin-vize-mazeret-sinavlarina-girecek-ogrenciler-5720 (Erişim tarihi: Temmuz 2020)